

PROGRES ȘI CULTURĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL:

Inchinare lui George Coșbuc	— —	Vasile Netea
George Coșbuc	— —	A. Șara
Gheorghe Coșbuc, factor al progresului românesc	— — — —	Prof. A. Popp
Poezii	— — — —	George Coșbuc
Despre muzica populară	— —	C. Zamfir
Poezii, prevestitori ai descompunerii Austro-Ungariei	— — —	Horia Petra Petrescu
Măinile tale (poezie)	— — —	C. Ștefăniu
Ion Conea: Cum învață a-și cunoaște țara Măria Sa Mihai	— — — —	Iosif Bătiu
B. Jordan et Comp.: Manual pentru capa- citate, definitiv și înaintare	—	V. Netea
REVISTE	— — — —	n. gh.
Poșta redacției.		

Inchinare lui George Coșbuc

Iată un poet mult citit și mult lăudat, dar totuș puțin studiat, puțin apreciat în toată ampla și adâncă lui întindere !...

Mult citit și mult lăudat fiindcă poezia lui e limpede, expresivă, deschisă tuturor ochilor și tuturor minților, în aparență extrem de accesibilă, mai ales pentru intelectualii plecați din acelaș mediu ca și poetul, găsindu-și în poezia coșbuciană atâtea retrăiri nostalgice, atâtea svăcniri proprii, investiștăntate într'o muzică atât de seducătoare, având un cadru atât de cunoscut, încât fiecare își închipuie că vede până în adâncul ei, până în esența ei, așa după cum într'un iezor limpede și adânc ți se pare că vezi până în străfunduri, fiindcă apa îți oglindește propria-ți înfățișare.

Și cu cât privești mai mult cu atât chipul tău se ridică mai sus, ție părându-ți-se totuș că vezi din ce în ce mai adânc; în realitate cu cât vezi mai clar cu atât vezi mai puțin adânc, devenind pe nesimțite rob al unei plăcute iluzii optice.

Acelaș fenomen se petrece și cu poezia lui George Coșbuc.

Cu cât te regăsești în ea mai repede, mai cald și mai precis, cu atât o apreciezi mai puțin, cu atât o pătrunzi mai puțin, fiindcă imediat ce-ți regăsești inima ta în undele acestei poezii, retrăești simțiri personale, și atunci îți scapă esența și sensul adevărat al poeziei.

Acest fenomen nu se petrece însă numai cu cititorii lui, ci și cu criticii, cu apologeții lui, adică tocmai cu acela cari s'au simțit chemați să-l prezinte și să-l explice în chipul cel mai clar.



Astfel C. Dobrogeanu-Gherea, cunoscut prin arzătoarele sale preocupări socialiste, îl privește ca pe un poet social, un poet de clasă, numindu-l *poet al țărănimii*; Constanța Marinescu, documentata lui biografă și bibliografă, ni-l înfățișează ca *poet al umanității*; Nichifor Crainic, poetul și doctrinarul naționalist, îl slăvește ca pe *cel mai român și mai creștin dintre toți poeții noștri*; înfârșit, urmașul său la Academie, Octavian Goga, afirmă că George Coșbuc *a avut marele merit de a reintroduce principiul sănătății în literatura noastră*.

Patru inși am citat, patru păreri am aflat!

Iată de ce am spus la începutul acestui articol că deși George Coșbuc e un poet foarte mult citit, totuș e puțin studiat, nejudicat încă după adevărata lui valoare. Părând prea simplu, prea pur, a părut și facil și această presupusă facilitate a derutat pe atâția din cititorii lui, ba chiar și pe unii critici.

Adevărul e că George Coșbuc, ca și Eminescu, e un fenomen prea complex, prea adânc și prea vast pentru a fi cuprins într'o singură formulă, ori cât ar părea ea de justificată.

Dealtfel, exceptând valoarea culturală și națională a poezilor noștri din secolul al XIX-lea, Eminescu și Coșbuc sunt singurii noștri poeți din acest secol a căror poezie prezintă o înaltă și neîntrecută valoare artistică, și se dovedește a fi invincibilă în fața timpului.

Intr'adevăr, lăsând la o parte unele drame ale lui Alecsandri, și unele pasteluri ale aceluiaș, cari își păstrează încă o anumită strălucire, toată poezia lui Cârlova, a lui Heliade și a lui Bolintineanu, a lui Donici și o bună parte, dacă nu chiar cea mai mare, dintr'a lui Grigore Alexandrescu, fără să mai vorbim de poezia lui Andrei Murășanu, nu e o poezie care din punct de vedere artistic să înfrunte vremurile, ci a reprezentat, recunoaștem cu multă strălucire, pe vremea când a fost scrisă, o arzătoare necesitate culturală, un avânt național, o misiune națională.

Cu Eminescu și Coșbuc, poezia română se realizează ca adevărată operă de artă, magnifică și viguroasă, depășind vremurile și etapele culturale pe care le străbate neamul nostru.

Înainte oricărui sens național, social sau moral, George Coșbuc e în primul rând un *poet*, un *mare poet*, având toate atributele pentru a înfățișa această forță, această chemare su-

fletească, poezia, în mod cât mai strălucit, mai viguros și mai universal.

George Coșbuc poate fi numit pe bună dreptate și poet al țărănimii, și al umanității și al creștinismului și al românismului, fiindcă în poezia lui, ca și într'un măreț curcubeu ridicat între pământ și cer, strălucesc toate culorile, așa cum clapele unui pian produc toate sunetele muzicale.

Nici ca întindere psihică nici ca întindere geografică, poezia lui Coșbuc nu poate fi limitată, nu poate fi încadrată în anumite margini. George Coșbuc a fost desigur un cântăreț îndrăgostit de viața dela țară, de lunci și livezi, de oamenii brazdei și ai ogorului, le-a cântat datinile și bucuria și amarul, a fost un poet al țărănimii, așa cum zice Gherea; a scris *Numai una, Pe lângă boi, Flacări potolite, Noi vrem pământ, Recrutul, Rada, Dragoste învrăjbită, Fata morarului*, etc., tot poezii cu subiecte din viața țărănească, dar alături de acestea a scris o mulțime de poezii în care nu se găsește nici unul din elementele vieții țărănești. *Prahova, Pașa-Hassan, Voichița lui Ștefan, Prutul, Moartea lui Gelu, Cântecul de vitejie*, etc., sunt poezii cari nu sunt inspirate de viața țărănească, ele fiind plătuite din ecourile ființei etnice integrale a neamului, dar în care George Coșbuc se dovedește tot așa de mare poet al românismului, al românismului de factură istorică, cum a fost ca poet al țărănimii. Acelaș lucru îl dovedesc și poeziile sale de natură creștină.

Dar ni s'ar putea obiecta că viața țărănească cântată de Coșbuc e în fond însăși viața neamului nostru, și că deci Coșbuc fiind poet al țărănimii tocmai prin aceasta se dovedește a fi un adevărat poet al românismului.

Da, dar în volumele lui Coșbuc se găsesc foarte multe poezii, cari nici prin conținut nici prin spațiul geografic în care li se petrec acțiunea nupot fi încadrate în hotarele românismului. Și acestea sunt chiar unele din cele mai frumoase și mai cunoscute poezii ale lui. *El-Zorab, Regina Ostrogoșilor, Balada albaneză, Puntea lui Rumi, Oștirile lui Alah, Poet și critic, Zobail, Somnul codrilor, Carol IX, Jertfele împăcării, Minciuna creștinilor, Fatma*, trec dincolo de sfera națională a lui Coșbuc, integrându-se în universalism.

Muza lui Coșbuc a cutreerat entuziastă deșerturile Arabiei unde a întâlnit povestea nefericită a lui El-Zorab, a iscodit viața orientală a islamului, a alergat în noaptea evului mediu unde a luminat tragedia nefericitei regine a Ostrogoților, s'a lăsat ispitită de masacrul groasnic dela Paris din noaptea sfântului Bartolomeiu, când au fost uciși mii de protestanți, a cântat întâmplări din viața veche germană, 'a colindat lumea întreagă căutând izvorul sfânt al poeziei.

Poeziile acestea au valoare și semnificație universală!

Iată de ce George Coșbuc tocmai fiindcă e un mare poet, cu orizonturi universale, poate fi socotit rând pe rând ca poet al țărănimii, al românismului, al umanității, etc., fiindcă în poezia lui se găsesc toate aceste elemente.

Exprimând cu atâta vigoare și strălucire geniul poetic al neamului nostru, Coșbuc a găsit în el destule resurse și destule îndemnuri pentru a se urca în sfera universalității.

Alături de Eminescu, Coșbuc reprezintă cu strălucire piscul de marmoră albă al poeziei române...

BCU Cluj / Centr. * Univer*sity Library Cluj

Se împlinesc în această primăvară douăzeci de ani dela moartea lui George Coșbuc.

Douăzeci de ani de când în Bucureștiul ocupat de Nemții lui Makensen, sdrobit de moartea unicului său fiu, murea acela, în vârstă numai de 52 de ani, care scrisese *Povestea unei coroane de oțel*, și care ar fi putut să scrie ca nimeni altul *Povestea unei coroane de aur*, cucerită îndată după moartea lui.

Ca și cu Nicolae Filipescu, ca și cu Delavrancea, moartea a fost nemiloasă și cu George Coșbuc, împiedecându-l de a vedea cu ochii desrobirea Transilvaniei.

Cu gândul el o văzuse însă demult, de când, evocând în mod sguduitor [moartea străvechiului voevod ardelean, Gelu, răpus de ungerii lui Tuhutum, pusese în gura însângerată a nenorocitului voevod, cel dintâi martir pentru libertatea Transilvaniei, cuvintele de foc ale nădejzii că :

*Poate sosi-va o vreme
Când munții vor fierbe, vor geme
Cu hohote mamele 'n praguri
Vor trece bărbaii 'n șiraguri*

*Când bucium suna-vă să cheme
Pe tineri sub steaguri!*

.....
*Și-atunci voiu eși eu afară,
Și veseli vom trece noi iară
Prin sulii și foc înainte,
Să fină potrivnicii minte
Că-s vii când e vorba de fară
Și morții 'n morminte!*

Dar ceasul în care strănepoții lui Gelu au trecut iarăș prin sulii și foc înainte, ocupând chiar și Budapesta, George Coșbuc nu l-a mai putut apuca, stingându-se în tăcere și durere ca o flacăra sub vânt.

El n'a mai putut simți bucuria cea mare a biruinței valahe, n'a putut vedea încoronarea dela Alba-Iulia, dar în urma lui a rămas o operă frumoasă, magnifică, ce va sta vecinic ca o pildă de lumină, de optimism, de sănătate, de dor de viață și de luptă.

O luptă-i viața, deci te luptă, afirmă el într'una din nemuritorile sale poezii, și:

*Dece să 'ntrebi viața ce-i ?
Așa se 'ntreabă cei mișei.
Cei buni n'au vreme de gândit
La moarte și la tânguit
Căci plânsu-i de nebuni scornit
Și de femei!*

scrie în altă poezie.

George Coșbuc nu se înspăimântă de lupta vieții, de această *datorie grea* de care *lașii se 'ngrozesc*, ci asemenea plugarului care răstoarnă din greu brazdă după brazdă, el propovăduiește lupta necontenită în care

*Ești un nemernic
Când n'ai un țel hotărîtor.,*

iar de n'ai pe nimeni pentru care să te lupți, *te lupți pe seama tuturor.*

Din această luptă a vieții nu ți-e permis să te retragi:

*Ori care ar fi sfârșitul luptei,
Să stai luptând căci ești dator*

*Trăiesc acei ce vreau să lupte,
Iar cei fricoși se plâng și mor!*

Din acest punct de vedere George Coșbuc se ridică chiar și deasupra lui Eminescu.

La Eminescu viața e

*Nebunie și tristă și goală
Urechea te minte și ochiul te 'nșeală.*

*O nebunie
Sfârșită fără a fi 'nceput,*

astfel încât lupta e inutilă, *privitor ca la teatru tu în lume să te 'nchipui*, fiindcă în fond toată această viață și toată strădania ei nu-i decât o comedie.

Această deosebire esențială dintre acești doi mari poeți ai noștri, face pe Nichifor Crainic să scrie : „Dacă ceilalți poeți ne exprimă subiectiv, duios și parțial, Coșbuc ne exprimă integral. Eminescu e mai mult decât duios : e sfâșietor și fără credință. Substanța universului său poetic e „moartea eternă“ și pe fondul acesta negru, durerile neamului său nu-i pricinuiesc decât revoltă și blestem desnădăjduit. George Coșbuc crede cu o credință fără margini“.

Dealtfel pe această credință fără margini, pe acest optimism robust, pe această vigoare de oțel se întemeiază toată poezia lui Coșbuc.

La apariția lui, în literatura noastră stăpâna spiritul nefast al eminescianismului, durerile închipuite, simțirile bolnave, lacrimile fără rost. Plâneau poeții de țî se rupea inima de mila lor. Plâneau și blestemau viața și iubitele cu scârbă, numai și numai fiindcă așa făcuse genialul Eminescu. O generație întreagă de poeți apucase pe acest drum greșit. Atunci a apărut George Coșbuc, în 1893, cu volumul său de *balade și idile*, ca un haiduc fluerând din frunză.

„Volumul lui Coșbuc, spune Octavian Goga, ca un proaspăt vânt de primăvară pătruns brusc în liniștea obosită a unui iatac, a sguđuit puternic nervii discordați dimprejur, a înviorat atmosfera, a deschis un orizont nou și a avut marele merit de a reintroduce principiul sănătății în literatura noastră“.

Fire de tort, apărute curând după *balade și idile*, măresc

și mai mult acest orizont. De acum înainte soarta literaturii române se schimbă.

Credința în puterile și rostul neamului românesc se înalță pe primul plan. Se începe pregătirea sufletească pentru marea unire. Literatura devine un mijloc de luptă. Ea caută să purifice sufletele, să însuflețească inimile, să răscolească nădejdi, să îndemne la luptă. Sprijinit de Spiru Haret, el fondează împreună cu Al. Vlahuța în 1901 revista *Sămănătorul*, care devine tribuna de luptă aprigă a noilor scriitori: Nicolae Iorga, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, St. O. Iosif, Emil Gârleanu, C. Sandu-Aldea, Ion Agârbiceanu, etc.

Literatura română se urcă vertiginos spre culme.

După ce mai publică încă două volume de versuri, *Cântece de vitejie* și *Ziarul unui pierde-vară*, isvorite și acestea din aceeași fântână adâncă a simțirii pure și eroice, cuminecată cu oglindirea cerului larg boltit deasupra pământului, exprimată cu atâta meșteșug în cea mai frumoasă limbă românească, George Coșbuc, pe lângă traducerile din Homer, Virgiliu, Dante, etc., se ocupă îndeaproape de culturalizarea poporului.

Ani întregi a fost în slujba Casei școalelor ca un adevărat apostol.

În această nouă activitate Coșbuc scrie sute de articole cu îndrumări și povețe pentru popor și educatorii lui, publică modele de conferințe populare, editează cărți pentru popor, cutreeră țara dela un capăt la altul, pretutindeni îndeamnă, povățuiește, mișcă oameni, luptă eroic pentru ridicarea neamului.

„Pentru dânsul desrobirea satelor era mai mult decât o problemă de ordin literar, era o convingere fanatică de luptător” — zice Octavian Goga.

Numai această activitate și încă ar fi suficientă pentru a ridica pe George Coșbuc alături de cei mai de seamă oameni ai neamului românesc.

Iată de ce, acum când se împlinesc douăzeci de ani dela moartea lui, am crezut necesar să închinăm acest număr din „Progres și cultură” marelui poet și marelui îndrumător cultural care a fost George Coșbuc.

Vasile Netea.

GEORGE COȘBUC

George Coșbuc a fost unul dintre cei mai subtili artiști ai literaturii românești. Opera sa literară, brodată cu imaculatul borangic al celei mai adânci, sincere și naturale simțiri etnice, alcătuește una din cele mai nemuritoare pagini ale literaturii noastre românești. Puțini poeți și scriitori români înfruntă întemperiile timpului cu tenacitatea viguroasă a acestui mare poet. Personalitatea lui domină actualitatea cu măreția și splendoarea unui astru deapururea viu și strălucitor, fărămițând negura densă a uitării în fășii de lumină scânteietoare. Apariția lui Coșbuc pe arena preocupărilor literare românești a însemnat un fapt decisiv în orientarea creațiilor noastre spirituale. În epoca antebelică, când viața neamului, sugrumată în disciplina unei frământări de devenire, spre o nouă orientare, își căuta o nouă așezare administrativă, politică și spirituală, Coșbuc, alături de o însuflețită falangă de scriitori, poeți și cărturari, a croit poteca adevăratei reînvieri naționale.

Pentru a accentua însemnătatea lui Coșbuc și valoarea operei sale poetice la cristalizarea atmosferei înegurate în care era cuprinsă viața românească în timpul intrării sale în rândul figurilor literare ale țării, reproducem frumoasele cuvinte ale d-lui Petre Haneș :

„Deodată atmosfera cea întunecată se luminează în depărtare ca de un fulger. În lumina de o clipă apare un tânăr voinic, înalt, în port țărănesc; cămașe și ȋtari albi, la mijloc strâns cu un șerpar negru, pe cap o pălărie rotundă, neagră. Din ce se apropia, atmosfera se lumina de strălucirea portului românesc și se înveselia de viața care se revărsa din ochii și ființa noului venit.“

*

Coşbuc s'a născut în satul Hordou, astăzi Coşbuc. Cursul primar l-a urmat în satul vecin, la Hordou nefiind pe atunci şcoală. Trecând la Năsăud termină şcoala primară şi liceul. Coşbuc îşi desvăluie aptitudinile poetice încă pe băncile şcolii. La liceu animează şi contribuie la societatea literară a elevilor: „Virtus romana rediviva“ şi la ziarul local: „Muza Someşeană“.

Urmează la universitatea din Cluj — pe care o părăseşte după doi ani şi jumătate, din cauza mediului străin — care nu avea nici o afinitate cu sufletul său, însufleţit în dragostea de limbă, credinţă şi obiceiuri româneşti. Trecând la Sibiu îndeplineşte funcţiunea de redactor la „Tribuna“.

În coloanele „Tribunei“ îşi publică o mare parte din poeziile sale.

Vechiul Regat însă, îl cheamă cu insistenţa unor puteri tainice, spre a-l consacra printre iluștrii săi poeți.

Trecând munții, scapă de serviciul militar sub flamura steagului străin și e numit la Casa școalelor, începându-și colaborarea la „Convorbiri literare“.

Coşbuc era o fire închisă, tăcut și modest. În atmosfera prietenilor, firea lui se schimba ca prin farmec, devenind comunicativ. Era dotat cu o sensibilitate accentuată — fiind foarte impresionabil la suferința celor slabi și nevoiași.

Octavian Goga, descrie caracterul lui Coşbuc în felul următor: „....Coşbuc, cu buzele strânse, îndărătnic, cu o strălucire pătimăşe, care-i lumina fruntea largă de filozof antic, vorbea rar și apăsător. Ne aducea snoave din călătoriile lui dela țară, din nenumăratele lui rătăcirii cu trenul, cu care pleca fără țintă, diseca încet o chestiune de filosofie. Curând însă, se cufunda în tăcere, toată figura i se muia în melancolie și cădea pe gânduri. Abia după miezul nopții se scutura de apatia lui obicinuită, cuvântul îi era pripit, colțul gurii îi tresărea de un tic nervos și o fosforescență stranie i se ivia în pupilele aprinse. Nu, atunci nu mai era modestul referendar dela minister, cu timiditatea stângace a săteanului desconcentrat. O deplină conștiință a propriei valori îi ridica fruntea; și vorba lui se desfăcea în fraze scurte, repezi, sentențioase. Ne vorbea de cei din umbra satelor, de obida lor, de politicieni venali, de subprefecți nebuni, de suprema dreptate, care se așteaptă acolo jos și de

grozava judecată din urmă. Mi se părea, atunci, că din noaptea asuprii noastre seculare țâșnesc accentele lui de revoltă, ca niște pumnale ascuțite, cari se înfig în carne.“

Opera poetică a lui Coșbuc e o curată sublimare a sufletului și pământului românesc. Versul său cald, sincer și natural ca și cursul unei ape limpezi și liniștite, se încheagă în undiri de lumină peste seninătatea brazdei și cerului românesc. Niciun alt poet român nu a pătruns, cu flacăra simțirii sufletești, atât de adânc și cucernic, comoara frumuseților românești. În poezia lui Coșbuc, satul, pământul, cerul și oamenii se ridică la adevărata contopire cu sufletul său nobil, în culori de slavă și preamărire. Poezia lui nu are nuanțe speculative și nici tendința unei comportări în disciplina unui capriciu al modei. Ea se coboară în falfăiri fraterne de îmbrățișare a tot ce este curat, senin și frumos.

Popularitatea lui Coșbuc își mărește amploarea cu fiecare zi ce trece. Coșbuc domină actualitatea, cum am spus mai înainte, cu o vigurozitate mereu tinerească.

Dintre poeții români, Coșbuc este unul dintre cei mai populari și iubiți.

Activitatea literară a lui Coșbuc e cuprinsă în proză, poezii și traduceri.

În domeniul creației, în proză, Coșbuc ne-a dat 3 lucrări: a) »Războiul pentru neatarnare«, în care ne înfățișează în mod sugestiv — nu atât cruzimile războiului, cât mai ales avântul eroic, spiritul de jertfă și sacrificiu al ostașului român. Cartea are un accentuat scop educativ. Scopul acestei lucrări e definit de Coșbuc în următoarea frază: „Eu m'am gândit la mulțimea cea mare a țărănimii, la Dorobanții cari au purtat războiul și la tinerii noștri, cari vor fi, ca mâine oștenii țării; pentru țărani să fie carte cu pilde, din care să învețe iubirea de fapte vitejești, dragoste de neam și de țară, sentimentul de datorie, încrederea în puterile națiunii noastre și credința către Domn și steagurile oastei.“

b) »Povestea unei coroane de oțel« înfățișează, în stil de povestire, personalitatea, sacrificiile și străduințele Regelui Carol, pentru desăvârșirea unui vis scump tuturor românilor: „Neatarnarea“. Scopul lucrării este de-a face cunoscute faptele

Domnitorului tuturor Românilor, pentruca din cunoașterea lor, fiecare să simtă datoria de a-și lega sufletul, cu devotament și credință, față de Dinastie.

Adresându-se Coșbuc ostașilor țării le spune: „Pentru voi, aceice'n vremea păcii sunteți plugari și păstori, iar în vremea războiului dorbanți ai țării, pentru voi am scris cartea aceasta, ca să știți și să cunoașteți cine a făcut Coroana de oțel și cum a făcut-o.“

c) »Dintr'ale neamului nostru« este o lucrare care cuprinde legende, basme și povești populare. Dintre traduceriile lui Coșbuc cităm: Eneida, Georgicele, Sacontala din sanscrită, Divina Comedie, etc. Opera poetică a lui Coșbuc e cuprinsă în 4 volume: „Balade și idile“, „Fire de tort“, „Ziarul unui pierde vară“ și „Cântece de vitejie“.

Poezia lui Coșbuc își are ca prim izvor de inspirație viața satului și a țaranului român.

Aceste două elemente noi, mediul țărănesc și țaranul — își primesc în activitatea poetică a lui Coșbuc semnificația pe care nu o găsim la niciun alt poet român. Pe aceste două motive își sprijinește Coșbuc scânteia talentului său superior, urzind cele mai frumoase imnuri de slăvire a plaiurilor și sufletului românesc.

Criticul Dobrogeanu-Gherea l-a numit pe Coșbuc „poet al țărănimii“. Limba și poezia lui Coșbuc e naturală și originală.

„Forma poeziilor lui Coșbuc, — spune profesorul Const. Loghin, — este desăvârșită din orice punct de vedere. Are o limbă populară, plastică, capricioasă, înviorată de seninătatea glumei, o rimă perfectă și un ritm armonios.“

Un optimism cald și sincer însuflețește poezia lui Coșbuc, dându-i factura unei robustități și farmecul unei respirații de umanitate. Veselia, gingășia și candoarea, care animează aproape în întregime creația poetică a lui Coșbuc, sunt elemente pe cari nu le întâlnim, atât de fericit armonizate, la nici un poet român. „Intre Alecsandri, gingașul poet al subiectivității explosive și între Eminescu, pesimistul filozof și poet al suferinței, cumpănă senină stă clasicul Coșbuc, poetul naturii, poetul umanității, ale cărui Capo-d'opere vor înfrunța vremurile, vorbind

posterității, prin caldul lor freamăt de viață, care e etern și pretutindeni acelaș, spune d-na C. Marinescu.

Nu intenționez a proceda la o caracterizare a creațiilor poetice a lui Coșbuc. Valoarea lor literară se degajează spontan și sugestiv din însăși meditația lectorului. Scopul acestui articol omagial, cu ocaziunea împlinirii, în acest an, a 20 ani dela moartea lui, are caracterul unei evocări. Totuși frumusețea și perfecțiunea realizată în poeziile: *Nunta Zamfirei*, *Moartea lui Fulger*, *O noapte de vară*, *Trei Doamne*, *Noi vrem pământ*, *La oglindă*, *Pe lângă boi*, *Iarna pe uliță*, *Vestitorii primăverii*, *Rugăciunea din urmă*, *Doina*, *El-Zorab*, etc. merită relevate.

* *

Coșbuc trăește și azi în inima și sufletul neamului românesc. Opera sa literară țesută din tot ce are satul și sufletul țărănesc mai ideal și etern, va continua să constituie — în literatura românească, o comoară neprețuită și nemuritoare.

Pentru mulți dintre poeții și scriitorii zilelor noastre, Coșbuc ar trebui să reprezinte o pildă și un îndemn.

Din măreața sa operă literară ar trebui să învețe mulți, că adevăratul destin al unei opere literare trebuie să-și găsească matca realizării în spiritul, eticul și esteticul caracterului etnic.

Creațiile literare concepute după considerațiuni străine de viața și specificul caracterului național, sunt sortite anonimatului prematur, și nu pot fi elaborate de cât de aceia, cari s'au desrădăcinat sufletește de eternul izvor al inspirației eterne: sufletul și brazda românească.

„Toată puterea de inspirație și de creație poetică a lui Coșbuc, — spune subtilul prozator ardelean, I. Agârbiceanu, — pornește din lumea în care și-a trăit copilăria și tinerețea. Marii artiști naționali sunt toți la fel. Rămân mari câtă vreme se hrănesc din solul cel dintâi al vieții, singurul care priește creației artistice. Indată ce-și împlântă rădăcinile vieții în alt mediu, indată ce-și reneagă trecutul, inspirația lor seacă, sau pornește pe drumuri, pe care greu se regăsește pe sine însuși.“

Aceste adevăruri le-a cunoscut desigur și Coșbuc și tocmai din respectarea lor a răsărit monumentală sa operă literară.

* * *

Pentru învățătorimea românească de pretutindeni și în special pentru cea ardeleană, Coșbuc reprezintă un simbol. Din

nici o carte ea nu va putea învăța, simți și venera mai intens și cald farmecul, înțelepciunea, frumusețea și poezia eternă a satului și țaranului român, ca din poeziile lui Coșbuc. Să se gândească fiecare la momentele de caldă și sfântă emoție estetică, morală și patriotică, revărsată în sufletele copiilor de școală, la memorizarea uneia din poeziile lui.

Această satisfacție sufletească, acest neprețuit simțământ, care inundă inimile noastre în preajma poeziilor lui Coșbuc, măreața sa operă literară inspirată din viața satului cu o măiestrie artistică neîntrecută, nu se poate răsplăti cu comemorări omagiale. Figura acestui mare artist și cântăreț al plaiurilor noastre, trebuie turnată în bronz, pentru a o eterniza alături de creația sa spirituală.

Deaceea supun Asociației Inv. Mureș, precum și tuturor colegilor, studiul propunerii de-a i se ridica din contribuția învățătorimei Mureșene, din colecte dela școlile primare și sprijinul autorităților competente, o statuie, în Tg.-Mureș, marelui poet Coșbuc.

Pentru alimentarea fondului cred de potrivit a se aranja, cu ocaziunea adunării generale din acest an, o serbare artistică, cu participarea și colaborarea învățătorilor.

Prin realizarea acestui gând nobil, învățătorimea Mureșeană și-ar adăuga un titlu de rară sollicitudine morală față de misiunea sa nobilă și față de memoria aceluia care și-a înscris cu litere de aur numele, de gloria și recunoștința neamului întreg.

Dar, oare, glasul meu, nu va fi „glasul celui ce strigă în pustiu?”

Timpul și oamenii îmi vor răspunde.

A. Șara.

Gheorghe Coșbuc, factor al progresului românesc.

Viața unui popor este un rezultat al cuprinsului spiritual care animează colectivismul național. Un fluid sacru peregrinează din generație în generație și conduce un popor prin timpii istorici spre etape, pietri unghiulare cari determină rămânerea sau dispariția națiunii. Pe planul întins al vieții unui popor apar din când în când personalități cari exprimă în mod ingenios spiritualitatea respectivului popor. Din seria acestor personalități fac parte scriitorii naționali. Prin opera lor se exprimă spiritualitatea și în produsul lor literar se înfățișează imaginea precisă a neamului din care fac parte.

În temeiul acestei concepții se poate vorbi despre contribuția scriitorilor la viața unui neam și chiar despre concursul dat de ei dezvoltării vieții istorice a neamului respectiv. O emoție sfântă ne cuprinde sufletul privindu-l pe G. Coșbuc prin această prismă, căci contribuția operii sale literare la procesul de dezvoltare a vieții românești este enormă.

Scriitorii se divid în două categorii: scriitori de artă pură și scriitori cu tendințe practice.

Un neam are nevoie de amândouă categoriile de scriitori. Cei din categoria întâia sunt șlefuitorii cari ridică sufletul până la linia celui mai sublim spiritualism. cei din categoria doaua îndrumază neamul spre momente cari promovează ceva practic în viața unui neam. Majoritatea scriitorilor noștri antebelici și-au pus geniul lor în serviciul ambelor deziderate. Au fost deopotrivă preoți ai artei pure și slujitori ai altarelor dela cari se propovăduiau idei practice pentru viața neamului. Cei mai mulți erau în acelaș timp literați, moraliști și luptători patriotici.

Opera lui Gh. Coșbuc este un mozaic în care strălucesc bucățile de artă pură alături de piesele cari expun și demonstrează o idee practică. Cele din categoria întâia sunt în număr coplesitor. Deci o concluzie : Gh. Coșbuc este o personalitate literară care și-a servit neamul său în chip clasic, universal, etern. Opera lui este națională.

Poporul nostru este național și nu naționalist. Tot ce e național rămâne și a rămas, iar ce e naționalist n'a rezistat vremii și s'a retras de pe arena prezentului viu, n'a intrat în veșnicie, în eternitate. Cine oxigenează plămâni unui neam și activitatea căror scriitori rodește mai mult în viața unui neam ? De buna seamă, scriitorii naționali. Opera acestora este asemenea columnelor pe cari se reazimă un edificiu, în cazul nostru viața neamului. De aici o altă concluzie : Gh. Coșbuc prin faptul că în opera sa literară a zugrăvit și-a exprimat momentul etnic românesc a făcut cea mai mare slujbă neamului, căci a dat prilej pentru veșnicie Românilor să cunoască precis aspectul specific românesc. Opera lui este etnică.

Care este taina operii lui Gh. Coșbuc ? Mai presus de toate genialitatea sa și apoi o serie de coincidențe norocoase. Este născut, face școală, trăiește în epoca cea mai sensibilă la țară și încă într'un ținut splendid, cu un cadru minunat de natură, între niște țărani exemplare frumoase ca fizic, iar sufletește înzestrați și vioi. Țăranii între cari a trăit Gh. Coșbuc erau Români în sine așa cum sunt în deobște toți Românii ; ei nu vorbesc de românesc, pe acesta îl afirmă prin gândirea, simțirea și atitudinea lor. Intelectualul îmbibat de multeori cu idei luate din spiritualități streine, se convinge la un moment dat de un fenomen fie național, fie de altă natură și-l formulează, îl perorează. În poezia populară, pe care a cunoscut-o Gh. Coșbuc este gândirea, simțirea, concepția despre om în sine, despre lume, viață, moarte, natură și în această poezie Coșbuc n'a aflat perorația și retorismul. De aici o altă concluzie : Gh. Coșbuc în creația literară a plecat dela izvorul central, dela sufletul omului exprimat așa de minunat de țăranul român și manifestat așa de precis în literatura populară. Opera lui este eternă.

Judecat Gh. Coșbuc în lumina celor trei concluzii apare

pe orizontul vieții românești un adevărat fenomen dat nouă, Românilor, într'o vreme când era așa de necesar să vină cineva care să ne revireze spiritualitatea românească greșit îndrumată de către greșii interpretatori și continuatori ai lui Eminescu.

Cântărită opera lui Coșbuc și după învierea produsă în atmosfera românească post - eminesciană, însemnătatea lui ca valoare istorică în viața neamului este copleșitoare.

Am afirmat că Gh. Coșbuc a creat o operă națională. Și oare nu vor rămâne monumente eterne ale românismului poeziile: Nunta Zamfirii, Moartea lui Fulger, Miezul verii, Mama, La Paști, Noaptea de vară, Pe lângă boi, Logică, Subțirica din vecini etc . . .

Am afirmat că Gh. Coșbuc a înfățișat în opera lui aspectul autentic al etnicului românesc. Și oare ce altceva este cadru din „Nunta Zamfirii“ ce altceva este judecata flăcăului care sărută mâna preotului și a preotesii, dar mai bucuros ar săruta pe fata popii și ce altceva este desfășurarea acțiunii din „Moartea lui Fulger“ decât înfățișarea a ceea ce este specific românesc.

Am afirmat că Gh. Coșbuc a plecat de la sufletul genuin și de la literatura populară și dovada o vedem clar în temele pe care le dezvoltă, în limba, în caracterul persoanelor, toate redată cu atâta naturalitate, plasticitate, încât citindu-le și auzindu-le te răpesc cu ele, te scot din carapacea în care ne-a cuprins un climat, o atmosferă de spiritualitate orășanească atinsă de curente și concepții false.

Am afirmat că Gh. Coșbuc a apărut între Români, în ambianța vieții românești, într'un moment când spiritualitatea românească era la o cotitură, când stăpâna melancolia și el a înviorat toate. Opera lui Coșbuc a înfățișat natura care se scaldă în razele soarelui, sălcii care înfloresc, nepoții cari merg la biserică, fetele ispititoare, flăcăii sănătoși și nebuni după fete, bătrânii cari încing un joc de bubuie pământul, sfetnicii cari arată că mersul lumii e așa cum e, o lume care freacă de viață, o lume care luptă din greu, dar care își dă seama că lupta e esența vieții.

În lumina expunerii noastre rezumative, ocolind chiar

creația tezistă a lui Coșbuc, cuprinsă în bună parte în volumul „Căntece dn Vitejie“ Gh. Coșbuc apare în rolul de mare și distins factor al progresului românesc. Prin geniul său a văzut, a conceput clar și precis momentul românesc și l-a exprimat cu o artă așa de superioară încât te răpește, te transpune, imprimându-ți în conștiință felul românesc de a fi, inflăcărandu-te pentru specificul tău, făcându-te să iubesti românescul, îndemnându-te să faci maximum pentru neamul tău românesc, nelăsând nici o iotă, nici o cirtă să se peardă, ci în continuu slujindu-l pe acesta în sensul său etnic, genuin, și autentic național.

Prof. A. I. Popp.



BCU Cluj / Central University Library Cluj

V a r a

de G. Coşbuc.

*Priveam fără de fintă 'n sus —
Intr'o sălbatecă splendoare
Vedeam Ceahlăul la Apus,
De parte 'n zări albastre dus,
Un uriaş cu fruntea 'n soare
De pază țării noastre pus.
Şi ca o taină călătoare,
Un nor cu muntele vecin
Plutea'ntr'acest imens senin
Şi n'avea aripi să mai sboare!
Şi tot văzduhul era plin
De cântece ciripitoare.*

*Privirile de farmec bete
Mi le-am întors către pământ —
Iar spicele jucau în vânt,
Ca'n horă dup'un vesel cânt
Copilele cu blonde plete,
Când saltă largul lor vesmânt
In lan erau feciori şi fete,
Şi ei cântau o doină 'n cor.*

Juca viața 'n ochii lor
Și vântul le juca prin plete.
Miei albi fugeau către izvor
Și grauri suri sburau în cete.

Cât de frumoasă te-ai gătit,
Nатурo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aș vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!
Mi-e inima de lacrimi plină,
Că 'n ea s'au îngropat mereu
Ai mei și-o să mă îngrop și eu!
O mare e, dar mare lină —
Natură, în mormântul meu
E totul cald, că e lumină!



Subțirica din vecini

Ee mergea căpșuni s'adune,

Fragi s'adune —

Eu ședeam pe prag la noi.

Ea ca șarpele prin foi

Vine 'ncet, pe ochi îmi pune

Mânile ei mici și moi,

In ureche-o vorbă-mi spune,

Râde lung și fuge-apoi.

Pieptul plin cu mâna-l ține,

Strâns îl ține,

Că-i piept tânăr și mereu

Ar sălta și 'n salt e greu

Stă pe loc și-i pare bine,

Bate 'n palme: „Te știu eu:

Nu mai viu! De viu la tine,

Mă săruți și nu mai vreau!”

Eu o chem și-i spun de toate,

Multe toate,

Multe bune și 'n zadar.
„Nu-mi faci capul călindar!
Nu te cred și nu se poate!“
Eu mă 'ntorc: „Ei du-te dar!“
Capul mi-l proptesc pe coale,
Stau pe prag, pe gânduri iar.

Stând așa, un braț ridică,
Blând ridică,
Părul meu, pe frunte dat,
Când mă 'nalț rămân mirat,
„Te-ai întors? Și subțirică,
Ea pe pieptu-mi s'a lăsat
Și zâmbia c' un fel de frică:
„Răule, te-ai supărat?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Despre muzica populară.

V.

B) Punctul de vedere muzical în studiul muzicii populare românești.

3. *Fenomenul armonic.* În articolul trecut am amintit că principalul caracter al muzicii populare românești este omofonal, arhitectural — simfonic, ceea ce nu ne îndreptățește deloc să vorbim de un fenomen armonic al muzicii noastre populare, căci nu ia naștere spontan ca melodia ei, bunăoară. Fenomenul armonic mai mult îl ghicim pe bază științifică și chiar instinctivă. Puține sunt în lume popoarele care încearcă vocal o acompaniere armonică a muzicii lor. Subsemnatul a luat contact în timpul stagiului militar cu recruții ruși din cele mai îndepărtate sate și cătune ale Basarabiei, recruți care nu știau românește nici un cuvânt, care trăiau departe de civilizația orășenească și care, atunci când i-am pus să cânte ceva, (care se cântă la ei în sat) s'au strâns imediat un grup de 6—7 inși; unul conducea melodia, făcând pe solistul, altul îl acompania la terța inferioară, iar restul țineau sunete armonice mai mult sau mai puțin lungi, cu predilecție octava superioară și inferioară. Evident, melodiile lor n'au atâtea complicații tonale și modale, de aceea permit o încercare de armonizare spontană. Iată, prin urmare, un popor, Rușii, a căror muzică ne permite să vorbim stricto sensu de un fenomen armonic. Fenomenul armonic în muzica populară românească este o deducție a omului de știință muzicală, ce se poate remarca studiind bine cadențele cântecului și alăturându-le tonalității și modului în care este scris. Dacă este mai complicat, nu este imposibil de realizat. În articolul precedent am stăruit asupra cadențelor frecvente în muzica noastră. Ne-a mai rămas să amintim, ca o caracteristică a cântecelor destul de bogate din regiunea Ardealului

de sud, ceva despre cadența napolitană. În regiunea amintită, cele mai multe cântece de jale, încep în modul major și se termină în modul minor relativ, făcând așadar, cadență pe treapta VI-a. Să presupunem că începe cântecul în Do major și se termină în La minor natural. Tonalitățile acestea folosesc aceleași sunete neschimbate. Se observă totuși la sfârșitul cântecului un si bemol care anticipează sunetul final La. Ce caută si bemol în gama la minor, când normal ar fi si natural? Treapta II-a a lui La — si — prin alterarea ei inferioară, produce un efect de o tristeță covârșitoare, mult mai accentuată decât în cazul când în loc de si bemol ar fi fost si natural. Această alterare a treptei II din minor cu scop de a produce un asemenea efect se numește sextă napolitană („sextă“, deoarece intervalul lui si bemol cu sunetul de bază armonic — re — este de sextă, acordul fiind re-fa-si bemol; iar „napolitană“, pentru că a fost folosit acest procedeu armonic pentru prima dată de școala napolitană dela începutul sec. XVIII.), iar întrebuintarea ei la sfârșitul cântecului produce *cadența napolitană*.

Modurile multiple ce le găsim în muzica populară, au făcut pe savanții noștri muzicieni să adopte terminologia muzicală a Grecilor vechi, care aveau un sistem modal foarte interesant și variat, fiecare mod corespunzând — așa credeau ei — unei anumite stări sufletești, care ar putea influența în bine sau în rău sufletul nostru. Patru erau modurile lor principale: 1 *dorian*, corespunzând unei game coboritoare de mi cu sunetele naturale ale lui Do major. Ex: Mi-Re-Do-Si-La-Sol-Fa-Mi; 2. *frigian*, corespunzând unei game coboritoare de Re, cu sunetele naturale ale lui Do major: Re-Do-Si-La-Sol-Fa-Mi-Re; 3. *lidian* corespunzând gamei noastre de Do: Do-Si-La-Sol-Fa-Mi-Re-Do și 4. *mixolidian*, corespunzând unei game coboritoare de Si, cu sunetele naturale ale lui Do major. Ex: Si-La-Sol-Fa-Mi-Re-Do-Si. Afară de aceste patru moduri principale, Grecii vechi mai aveau alte patru moduri secundare, care derivau din modurile principale, pornind dela treapta V-a coboritoare a fiecărui mod și alcătuiind astfel alte 4 moduri corespunzătoare celor principale, adăugându-se fiecăruia prefixul „hipo“ la numirea lor. Astfel este modul a) *hipodorian* care pornește dela treapta 5-a inferioară a lui mi. Ex: La-sol-fa-mi-re-do-si-la care este minorul nostru natural; apoi b) *hipofrigian*, gama lui sol în coborire cu fa natural; și c) *hipolidian*,

gama lui Fa în coborîre cu si natural și d) *hipomixolodian*, gama lui mi în coborîre, care se confundă cu dorianul. Toate aceste moduri se găsesc în muzica noastră populară; ba mai sunt și altele. Unele cântece prezintă în combinație 2—3 moduri, ceea ce face să ne gândim la o numire nouă: moduri mixte. Trecerea de la un mod la altul în decursul cântecului se numește *modulație*. Ea e mai frecventă în cântecele fără cuvinte, cum ar fi bunăoară cântecul bradului și jocurile. Uneori cântecele prezintă caracteristici, de cvartă mărită, recunoscând în ea modul hipolidian, de secundă mică de tonică, recunoscând modul dorian, de septimă mică de tonică, recunoscând modul hipodorian etc. Aceste caracteristici pot fi combinate, în care caz complexitatea modală e din ce în ce mai accentuată...

Alături de modulație, am întrebuințat și termenul de *tonulație*, care înseamnă schimbarea tonalității, fără să se schimbe și modul în acelaș timp. Exemplu: avem un cântec în modul lidian, tonalitatea Do, adică în Do major pe care-l cunoaștem cu toții. La un moment dat, cântecul trece în tonalitatea lui sol având fa diez în loc de fa natural și termină pe sol. Relația de sunete rămâne aceeași. Semitonurile se găsesc tot între treptele 3—4 și 7—8 ca și mai înainte, numai că în loc să sune în Do central, sună cu o cvintă mai sus, în sol central. Aceasta este ceea ce trebuie să numim de aci înainte tonulație, precizând științific ceea ce până azi se confunda și care prezintă o deosebită importanță în știința armoniei. Poporul tonulează foarte ușor. Melodiile de joc, sunt un indiciu suficient în această privință; dar nu numai acestea, ci pornind de la colindă și până la bocet, putem observa tonulații destul de variate. De altfel tonulația și modulația sunt în funcție și de lungimea cântecului.

Întrebarea ce ne survine în aceste împrejurări de complexitate melodică, este: cum poate fi armonizată muzica populară? Pentru cântecele simple — cântece de grup în mare majoritate — problema nu este prea grea. Cine știe să armonizeze gama dând fiecărei trepte funcțiunea ei armonică, după regulile cuvenite, a rezolvat problema armonizării modului lidian, ca și a celorlalte moduri singuraticice. Aici armonia rămâne una și aceeași, cu posibilitățile variate de realizare, după inspirația mai mult sau mai puțin fericită a compozitorului. Uneori realizarea contrapunctică,

imitativă, fugată, este de cel mai bun efect; dar aceasta numai în caz că ar cere-o textul literar, altfel am cădea în păcatul inutilității și abundenței materialului sonor, lipsit de logica interpretativă a artei muzicale creiatoare de stări sufletești. Artă adevărată cere *varietate* de material, dar mai cere și *ordine* în această varietate, precum și *economie* de material, căoi trierea elementelor artei este o necesitate a spiritului uman. Abundența îngreunează, supără; economia prea mare produce insuficiența, lipsa legăturilor logice, pe când *economia cu necesitate* este calea cea mai dreaptă, cea normală pentru spiritul uman, ca și pentru întreaga noastră existență.

Pentru cântecele în moduri mixte, se recomandă solo cu acompaniament; din punct de vedere tehnic. Acompaniamentul poate lipsi chiar în întregime, în locurile unde cântecul modulează neobicinuit, prezentând accidenți caracteristici mai multor moduri în cursul a două-trei măsuri consecutive. Abilitatea compozitorului stă aici mai mult în funcție de știința lui. Greșelile pot fi mari și execuția imposibilă, iar când se găsesc executanți cu posibilități largi, bazate pe știință de carte, aceștia dau dovadă de mai mult simț artistic decât însuși compozitorul.. Oricare ar fi cazul și pentru muzica populară ca și pentru cea cultă, problema analizei textului literar pe care se cântă, este o necesitate. Psihologia textului literar impune o logică a creației muzicale, în cazul de față a armonizării melodii/or populare, fără de care valoarea artistică n'ar putea rezista. Textul trebuie foarte bine analizat, de aceea, pe viitor ne propunem a scrie ceva în legătură cu importanța acestui ultim punct de vedere, în studiul muzicii populare românești.

C. Zamfir.

Poeții, prevestitori ai descompunerii Austro-Ungariei.

de HORIA PETRA-PFTRESCU.

În 5 Iulie 1937 s'a întrunit în orașul Erüt din Germania *întâiul congres al istoricilor germani* (așa-numitul Histrikertag" — ziua istoricilor.) *Întâiul congres al celor ce scriu istoria în Imperiul lui Hitler.*

Între multe alte dări de seamă, de ale istoricilor din Germania propriu-zisă, a luat cuvântul și a vorbit un scriitor-istoric care se bucură de mare vază în lumea nemțească de astăzi, germanul-austriac: *Enric* (Heinrich) cavalier de *Srbik*. Istoricul acesta a scris o istorie a Austriei, mult cetită acum și a vorbit la Berlin de câteva ori, secerând aplauze furtunoase.

Și de astă dată a fost aplaudat frenetic, vorbind despre convenția secretă franco-austriacă din 1866.

Di Szbik, după ce a studiat documentele secrete din arhiva din Viena, a ajuns la convingerea că „Misiunea *germană* a statului austriac — n'a fost uitată din partea statului Habsburgilor, cu toate că a suferit câteodată câte o întunecare parțială a *marii linii conducătoare*“, (cum scrie în darea de seamă „Tageblatt“-ul din Sibiu).

Știți, cetitori dumneavoastră, ce va să zică această punere la punct, aplaudată de toți istoricii din „Reich“-ul lui Hitler? Acest adevăr care a găsit un „răsunet din cele mai vii“ și a „stârnit cel mai mare interes“ în presa germană, după cum constată același ziar din Sibiu? Nici mai mult, nici mai puțin decât că: *ceeace naționalitățile au spus-o de mii și zeci de mii de ori, „Institutul pentru istoria Germaniei celei noi“*

o proclamă ca o dogmă istorică, în întâiul congres al zilei istoricilor germani“.

Dar atunci te întrebi: *dacă* un istoric de al germanilor, *aplaudat de toți*, o spune pe față, că în politica celor ce conduceau Austria — unde erau și românii din *Bucovina!* — a fost firul roșu stăpânirea germană — câtă vreme noi nu știm că neamurile celelalte din fosta Austrie își cereau și *ele* dreptul „la soare“ și nu li se da, atunci cine... *n'a spus adevărul* când susținea, sus și tare, că stăpânire mai bună n'a fost pentru naționalități, ca în Austria și — adăogăm — în Ungaria (nu ne-au dus în Austria regimentele?) *Pentru ce* ne-au dus atunci prin Boemia, dacă erau cu gânduri curate?

Atât statul austriac, cât și cel maghiar, erau *putrede*, pentru că două naționalități huzureau în bine și conducătorii Habsburgi n'au vrut și n'au putut să prefacă monarhia într'un stat în care să dănuiască și pe mai departe, din pricina lăcomiei claselor conducătoare și a loznicilor Habsburgilor.

De zeci și zeci de ori ar trebui să se sublinieze în discuțiile de astăzi acest *adevăr sfânt*. De astădată să vedem cum a oglindit literatura această stare sufletească, pentru care a curs atâta sânge omenesc nevinovat, cu nemiluita.

Poetul cel mai de seamă al fostei Austrii, Francisc Grillparzer (1791—1872), a murit amărit până 'n adâncul sufletului său fiindcă vedea că în Austria sa nu domnește dreptatea și că oamenii cari spun adevărul oarzăn, pe față, sunt delăturați.

Încă de prin 1839 prevestea destrămarea Austriei, scriind versurile:

Austria erit in orbe ultima.

(Austria va avea cea mai lungă viață pe lume.)

„Cârpește, cârpește, mereu să cârpești!
Din cismă la ghiată te pomenești.
De nu vă'ngrijiți de-o *piele mai nouă*.
Desculți să umblați vi-o dă soarta vouă!“

În 1842 scria versurile:

Antidilurian.

„Înainte de potop, de mult, pe vremuri,
Trăiau ființi ciudate — te cutremuri.

Epoca cu — oase de mamut rechem
Și — al principelui Metternich — sistem.“

Pe atunci conducea treburile statului principele Metternich, mare meșter în a încurca lucrurile și a duce carul statului de pe o zi pe alta — sistem „Fortwursteln.“

Tot în anul acela, ofta Grillparzer :

„Distincții n'aștepta să ai —
Sistemul nu ți le aduce.
La geniu crucea — aici să o dai,
Ci *gênio-l bați aici pe cruce.*“

Ce vedea Grillparzer în 1848 în Austria?

„Nămolul, până'n fund, valuri ce cresc.
L-au răsvrătit. Primejdia tremur dă oricui — pălească !
Ce bucuros o apă limpede doresc —
In tulbure dintâi să pescuiască !“

Cum își bătea joc de acel „*Viribus unitis*“ (cu puțin unite), cuvinte scrise pe emblema țării? Versurile sunt din 1851 :

„Ne îndoiam de mult de „*viribus*“ — sireacu !
Și — „*unitis*“ *ni se duce — acum la dracu !*“

Trist, dă din cap, văzând cum se'ncaieră statele, prin 1857, și scrie :

„De i se pare istoriei lumii că este cine — știe,
A omenirii 'ntregi ea e *Zoologie.*“

Dar, în 1867, oftează, cu glas de profet :

„*Austria-i* ca Polonia —
Cui îi trebui ceva, ia!
Austria este ca Turcia —
La orice „*muftiu*“-i acia !“

Alt scriitor-poet, acesta șvab din Banat, *Adam Müller-Guttenbrunn*, scria înainte de războiu, într'o carte : „*Din veacul lui Grillparzer*“ (ed. III, 1904) : „Dacă se vorbește în Germania despre *austriaci* și despre spiritele lor proeminente, suntem considerați întotdeauna ca un popor *întreg*. Deoarece suntem în afară reprezentanții acestei țări și deoarece numele ei este și al nostru, se vorbește despre noi ca și când am

forma și am stăpâni lângă Germania un stat asemănător ca valoare. Nimeni nu ia în considerare că noi, în Austria, *numărăm numai opt milioane, iar în Ungaria numai două milioane* (de germani) și că aceste din urmă două milioane de germani nu stau aproape în nicio legătură cu austriacii.“

Va să zică : mărturisirea *pe față* că elementul german este în minoritate într'un stat căruia conducătorii voiau să-i dea pecetie germană !*)

... Atunci a avut dreptate poetul italian *G. Leopardi*, când ofta, în 1818, în vestita sa poezie : „Pe monumentul lui Dante, care se pregătește în Florența“ :

„Ce fericit ești tu (Dante) că soarta vrut-a,
În bunătatea ei cea făr' de seamă,
Să nu trăiești în zilele de-acuma,
De viața noastră ca să te cutremuri !
Să nu vezi tu femeia italiană
Cum zace 'n brațe de ostaș străin,
Să nu vezi date pradă, nimicite,
Orașele și mândrele câmpii,
Nici lancea cea dușmană nu ți-e dat
S'o vezi cum stăpânește făr' de milă.
Tu n'ai zărit odoarele pictate ;
Ce plăsmuite — au fost de chiar maieștrii noștri,
Atât de sfânt și — atâta de frumos,
Cum sunt purtate în sclavie neagră !
O n'ai văzut nici drumurile țării —
Ce-s pline de dureri și ele !
Umplute de șirag străin de cară !...“

„Străinii“ — erau austriacii habsburgi !

... Atunci au avut dreptate italienii cari strigau : „*Eviva*

*) Un alt istoric austriac-german, acesta căzut în disgrație acum, a scris într'o „Istorie a Austriei“ a sa: Războiul mondial și sfârșitul său, retragerea poporului german la *jumătate influința* de la început, politică și culturală, ar trebui să arate *unde* duce, la urma-urmelor, o *politică machiavelică*. „*Richard de Kraik*. După rev. „*Schönere Zukunft*“ (viitor mai bun) din 19 8, 29. VII.

Verdi", cu gândul la unirea tuturor italienilor → nepermițându-li-se să strige :

„Victor Emanoel Re D'Italia !”

... Atunci *pentruce* au putrezit în temnițele, în cazematele, dela Brno (Brünn) italienii, în „carcere duro” (în carceră aspră), Maroncelli și ceilalți, în frunte cu acel mare și nefericit scriitor *Silvio Pellico* ?

... Atunci scriitorul, primul ziarist ceh, *Havlicek*, a avut dreptate, oftând, în vestitele sale „*Elegii tiroliene*,” când, dus de jandarmi în puterea nopții la temnița din Brixen (Tirol) și când au luat vânt caii, de a rămas singur pe capră : „De ce să-mi fie teamă să-mi încredințez vieța cailor cari au luat vânt ? Nu sunt un cetățean austriac ? Ce mă poate ajunge ceva mai rău ?” (Versuri vestite în literatura cehilor.)

... Atunci a avut dreptate și poetul național ceh *I. S. Machar*, când scrie din Viena (1893) acele vestite „*Scrisori din Viena*” („*Tristium Vindobona*” — Vindobona, numele latinesc al Vienei), ca scrisorile poetului Ovidiu din exil.

Machar compara Viena, capitala Austriei, cu o femeie care — și trăiește lumea dalbă.

„Uriaș oraș, de moleșeli învins,

El pare o femeie voluptoasă,

Cu nuri grațioși,

Cât duce ochiul, până'n depărtare,

Schinteie-i sculele de preț ce are.

... Aice însă înțeleg

O, țara mea (Boemia) ... fiindcă-ți leg

De soarta trândavei femei,

Cu frumusețea-i voluptoasă

Și soarta *ta* —

Și 'ntreb : ce ai comun cu *ea* ?

Și 'n prezent și ce ai avut și în trecut ?

Nici limbă, aspirații, vieță glorioasă —

Și nici dureri, respect, nici simpatie,

Nimic, ci drumul dela *Dürrenkrüt*

Și Muntele cel alb mi se imbie,

(La *Dürrenkrüt*, lângă Viena, a fost învins Regele Boemiei Otakar al II-lea, în 1278 — iar pe muntele Alb, lângă Praga, s'au dat lupte unde Habsburgii au bătut pe protestanții cehi.)

„ . . . privesc spre răsărit,
La sânul Alpilor ochii-au găsit
Femeia grațioasă, 'n muselin
Albastru — acoperită, și îi vin,
Culcată — aici, suspin după suspin,
Din depărtări, blăsteme și oftat —
Ea însă râde, râde ne'ncetat . . .”

... Atunci a avut dreptate poetul ceh *Antoniu Klástersky* să scrie :

„Vultur spurcat (habsburg) !
Intr'aripată neagră, bicefală !
Tu ce atâtea veacuri ne-ai ținut în ghiaură !
Și în față ne-ai lovit, sfâșiat-ai pieptul
Și carnea, pielea tu le-ai smuls, în fășii
Din gură limba ne-ai stârpit, în țărână
Ne-ai apăsător și-ai vrut cu neagră aripă
Ca să ne cureți,
N'ai să mai beai din sânge, să te lauzi
Cu bogății ce-s numai ale noastre !”

... Atunci era pe bună dreptate ca poetul *Ștefan O. Iosif* să cânte, în „*Icoanele din Carpați*” :

„Visam, Austrie, că'n flacări
Se darmă vechiul tău imperiu . . .”

... Atunci a avut dreptate poetul *Oct. Goga* să strige :
„*Pajurei cu două capete*,” pajurei Habsburgilor :

„Cu două ciocuri nesătule
In inimă tu ne-ai străpuns,
Nici lacrimi n'ai avut destule,
Nici carne nu ți-a fost de ajuns.
Ți-am dat feciorii și bărbații
Și ți-am dat plânsul de femei,
Ți-am dat — sudoarea unei nații,
Tu, pajură, tu tot mai vrei . . .”

... Intâiul congres al istoricilor din Germania n'a spus altceva decât ceea ce scriitorii de mai sus au susținut, fără de a fi auziți. Și — acum să se mai refacă o Habsburgie ?

Mâinile tale . . .

*Mâinile tale, ca niște pasări de departe,
Au ciugulit boabele tristeții depe carte
Și obosite au poposit pe masă
Când seara s'a lăsat întunecoasă.*

*Inchide ochii peste lumea visului de-acum
Să nu 'nflăască iarăși spinii depe drum.
Toarce înăuntru cu degete de zare
Urzeală pentru luminoasa arătare.*

*Auzi? A fâșâit prin casă și prin vis
Pasărea amintirilor cu sufletul ucis.
Coboară gândul, mâinile 'ncet le adună
Pentru fruntea împovărată de lună.*

C. ȘTEFĂNIU.

Di. C. Ștefăniu va publica în curând volumul său de poezii intitulat: „Game“. Il așteptăm cu nerăbdare, cunoscând talentul autorului.

Ion Conea :

Cum învață a-și cunoaște țara Măria Sa Mihai

Ed. Cartea Românească.

În anul 1932, într-o frumoasă zi de toamnă, a luat ființă la palatul regal din capitala țării, din dorința Înaltului Suveran, o școală nouă : Școală Marelui Voevod Mihai.

Pentru a-i da o îngrijire cât mai aleasă, pentru a-i da o cultură cât mai solidă, pentru a-i da o educație cât mai temeinică și națională și o creștere cât mai regească, Suveranul Tată a înființat pentru copilul — Voevod această școală, unde prelegerile sunt ținute de cei mai virtuoși, competenți și destoinici profesori.

Colegii de clasă ai Marelui Voevod Mihai, sunt atât Români cât și minoritari, aduși din toate colțurile țării și din diferite straturi sociale.

Vlăstar regal, fiu de boer, copil de comerciant și pui de țăran, învață împreună, se joacă și muncesc împreună.

Întreg sufletul acestei țări e reprezentat în clasa dela palatul regal prin acești copii, dând ocazie Voevodului iubit de astăzi și Rege respectat de mânia, să-și cunoască țara mai bine și mai profund.

Unificarea sufletească se poate face cu mai multă ușurință și cu mai multă înțelegere în felul acesta.

După unificarea politică făcută cu atâta jertfă și suferință, aveam nevoie, — atunci mai mult ca oricând, — de unificarea sufletească, care ne lipsea într-o mare măsură, din cauza politicianismului murdar care cuprinsese sufletul postbelic al acestei țări.

În școala Voevodului Mihai, — ca un imperativ al vremii — educația națională, patriotică, e la locul de onoare.

La sfârșitul anului școlar, clasa Voevodului face cursuri speciale de sinteză, în cadrul unei vaste excursii, în jurul ideii naționale.

Una dintre cele mai reușite, instructive și educative excursii, despre care ne vorbește tânărul profesor de geografie d. Ion Conea în lucrarea de față, e cea făcută în istorica „țară a Hațegului“, că deși e mică „Țara Hațegului“, ea întrunește în sine tot ce Ardealul are mai bun și mai frumos. Țara Hațegului se poate numi cu drept cuvânt un Ardeal în miniatură! (I. Pop Reteganul.)

Această excursie de studii care a durat vreo două săptămâni, e redată sub formă de reportaj, gen atât de puțin cultivat în literatura noastră, într'o formă destul de atrăgătoare de d. Ion Conea.

În frumoasa țară a Hațegului, clasa Voevodului Mihai a vizitat vestita biserică Dânsuș, din comuna cu acelaș nume, comună care ne-a dat pe iluștrii N. și Ovid Densușianu, biserica sf. Maria Orlea, Hațegul, mănăstirea Prislopului, Sarmisegetuza, Petroșanii, Hunedoara-Ghelar, Deva, Brad, etc.

Pretutindeni, profesorii însoțitori au ținut vibrante și emoționante lecții, arătând Voevodului și clasei Voevodului, frumusețea și însemnătatea istorică a acestui colț de țară, unde fiecare biserică, fiecare școală, mănăstire, e un monument istoric, iar fiecare palmă de pământ își are povestea ei plină de bucurie dar și de durere.

Dar cartea d. Ion Conea e și un prețios ghid istoric și geografic al țării Hațegului. Cunoștințele căpătate în școală despre țara Hațegului, se completează de minune cu cele cuprinse în lucrarea de față. Găsim totodată, în această carte — reportaj, restabilirea unor adevăruri istorice eronat învățate în școală și din manuale până astăzi, în ce privește capitala Daciei libere și a Daciei romane, datorită cercetărilor prof. univ. Teodorescu și Daicovici și bazați mai ales pe celebrele lucrări istorice ale savantului Mommsen.

În țara Hațegului, Voevodul Mihai n'a vizitat și n'a cunoscut numai monumentele istorice, munții și văile, ci i-a fost dat să cunoască și sufletul acestei populații, cari i-a făcut tot timpul o frumoasă și caldă manifestație de simpatie.

Bătrâni, gârboviți de greutatea anilor, femei cu părul nins de bătrânețe, se îngrămădeau printre mulțimea de oameni, cu ochii plini de lacrimi, ca să-l vadă, „mânca-l-ar maica să-l mănec“!

Voevodul Mihai a împărțit cu această ocazie, familiilor sărace de pe valea Jiului, bani și daruri multe și . . . a ajutat împreună cu colegii săi, unei femei bătrâne la prășitul porumbului.

Terminând de citit această carte a geografului Conea, fără să vrei reflectezi asupra puternicului mijloc de educație morală și națională care este excursia și a influenței puternice ce o are asupra sufletului excursionistului, care vede în carne și oase cele spuse cu atâta însuflețire de profesor în clasă, sau citite, descrise cu atâta măiestrie de peana cutărui scriitor sau poet.

Dar . . . desamăgirea te cuprinde imediat, gândindu-te că tu nu numai că nu ai posibilitatea ca să faci o excursie în așa stil, dar nici măcar să vezi și să cercetezi județul tău.

Dacă tinere dascăl, nu vei putea spera să vizitezi vreodată acel colț de țară, Hațegul împreună cu micuții tăi elevi, atunci la ora de lectură ia în mână această carte, adună-ți copiii pe lângă foc, căci știi că în clasă e frig, iar vântul străbate obraznic prin geamurile sparte și citește-le din această carte, despre Voevodul iubit, despre țara Hațegului, despre bogățiile și frumusețile acestei țări și despre felul cum populația săracă dar muncitoare a acestei „țări“, a primit și a iubit pe frumosul Voevod.

Fă măcar atât și ai făcut destul!

Autorul acestei cărți, d. Ion Conea, pe care-l cunoaștem destul de bine din paginile revistei „Rânduiala“, îi mulțumim pentru darul făcut, și-i spunem un categoric: Înainte!

Ioșif Bătiu.

P. S. O notiță critică apărută în ultimele zile în ziare, ne anunță că d. Ion Conea, a tipărit o nouă carte de „geografie pentru toți“, cuprinzând diverse prelegeri ținute de d-sa în clasa Voevodului. „Om și natură“, e titlul lucrării apărută în zilele acestea, asupra căreia ne rezervăm comentariile pentru mai târziu.

I. B.

B. Iordan et comp ; Manual pentru capacitate, definitivat și înaintare.

Editura „Cugetarea“ 480 pag
București 1938.

DI. B. Iordan s'a făcut cunoscut în literatura noastră printr'o serie de admirabile romane cari i-au deschis porțile *Soc. Scriitorilor Români*, și printr'o serie de manuale școlare foarte bine primite în lumea învățătorescă.

Continând această activitate DI. B. Iordan, împreună cu colegii *Teodor Vicol, Gh. Stroescu, Ștefan Ionescu, V. C. Munteanu* și publicistul *V. Ghețea*, voind să vie în ajutorul absolvenților școlilor normale cari au de făcut examenul de capacitate, precum și în ajutorul învățătorilor cari trebuie să se prezinte la examenele de definitivat și de înaintare au întocmit un *manual* care cuprinde în rezumat toate cunoștințele necesare pentru trecerea acestor examene. Manualul cuprinde cunoștințe din: *limba română, științele pedagogice, istoria românilor, geografia țării noastre, instrucția civică, agricultura, științele naturale, științele fizico—chimice și matematică.*

Cartea cuprinde 480 de pagini, format mare.

Evident intenția autorilor e foarte bine venită și foarte la locul ei, fiindcă până acuma nu aveam un asemenea manual care să pună la îndemâna celor vizați aceste cunoștințe prezentate în mod unitar și pe scurt.

Din acest punct de vedere manualul acesta e cât se poate de bine venit. În ceea ce privește însă realizarea acestei intenții regretăm că manualul dlor B. Iordan et comp. n'a fost alcătuit cu mai multă grijă și cu mai multă atenție.

În parte din cauza extrem de multelor greșeli de tipar, o mulțime de afirmații cuprind grave erori, cu urmări penibile pentru candidații la examene, (Ex. Revoluția lui Horia a avut loc la 1874, Samuil Micu Klein și-a tipărit, propovedenile la 1748 în loc de 84 etc.) dar mai ales din cauza atâtor afirmații necontrolate și absolut greșite, valoarea acestei cărți e mult compromisă. Iată numai câteva greșeli din istoria literaturii :

1) Spun autorii acestei cărți alcătuită pentru inv. cari se prezintă la examene că **G. Șincai** s'a născut în anul 1754 la Șamșud, **a murit pe o bancă în margina Blajului, la 1816.**

Se poate ceva mai absurd și mai jignitor pentru prestigiul cărturarimii ardelenice contemporană cu Șincai, decât să se creadă despre ea că l-a lăsat pe Șincai să moară la marginea Blajului, **și să nu-l îngroape nicăderi**, fiindcă nici până astăzi la Blaj, sau aiurea în Ardeal, nu se găsește mormântul lui G. Șincai ?

În realitate G. Șincai a murit la **Sinnca** în Cehoslovacia de astăzi, la contele Vass unde și-a trăit ultimii ani ai vieții.

2. Despre **Petru Maior** se spune că a ocupat mai multe funcțiuni, **dar cea de profesor i-a fost mai glorioasă.**

Adevărul este că P. Maior a funcționat ca profesor la Blaj, numai un an, în 1779, iar apoi vreme de 30 de ani ca protopop la Reghin, și apoi până la moartea lui în 1821, corector la tipografia cărților românești dela Budapesta.

3 *Desigur fără voia ei cartea aceasta ne face datori baronilor unguri, afirmând că nobilul Brukental dela Sibiu care l-a purtat în școli pe G. Lazăr, ar fi fost baron ungar. Un Ardeal întreg știe că acest Brukental a fost sas.*

4) Despre **Ion Slavici** se spune că **are două volume de de nuele, când de fapt sunt șase.**

Tot despre Slavici se spune că ultimul său volum ar fi fost „**Inchisorile mele**“ atunci când într'adevăr ultimul său volum a fost „**Amintiri literare**“.

5) Despre **Al. Vlahuță** se spune că a murit în anul 1910 atunci când se știe așa de precis că a murit în 1919. Nici opera lui Vlahuță nu e notată în modul cel mai fericit. La nuele este omis cel mai bun volum al său: **Din durerile lumii**, precum omis este și mult cititul său volum: **Din trecutul nostru.**

6) Anul morții lui **Delavrancea** e dat în 1919, cu toate că marele scriitor a murit în 1918.

7) Volumul istoric **Din zile mari** scris de **St. O. Iosif**, e prezentat ca scris de **D. Anghel** în... **proză**.

8) **St. O. Iosif** e prezentat ca autor al volumelor de poezii: **Patriarhale și Poezii**, omițându-se volumele celelalte: **Credințe, Tălmăciri, Cântece**. Intrucât volumul de „**Poezii**“ e superior volumelor de „**Cântece**“, „**Credințe**“ și „**Tălmăciri**“, acestea din urmă atât de minunate traduceri?

9) **Traian Demetrescu** e văduvit de volumul său de poezii „**Senzitive**“; **Octavian Goga** de volumele „**Ne chiamă pământul**“, „**Precursori**“, „**Buda-Pesta—București aceiaș luptă**“; **G. Bacovia** de volumele „**Scântei galbene**“ și „**Comedii în fond**“, iar **Cezar Petrescu** nu este notat cu ce are mai bun. E amintit de ex. romanul „**Kremlin**“, și nu sunt amintite romanele: **Aurul negru, Oraș patriarhal, Luceafărul** (3 vol.)

Accentuăm că toate acestea sunt sublinieri făcute din fuga condeiului, cele cari ne-au sărit mai repede în ochi, fiindcă de fapt asemenea regretabile greșeli mai sunt încă și la partea literară, și la celelalte materii.

Ar fi bine ca asemenea cărți să se lucreze cu mai multă grijă, cu mai multă seriozitate, fiindcă altfel în loc să aducă serviciile pe care le intenționează, fac un și mai mare rău celor pentru cari sunt scrise.

Vasile Netea.

Poșta Redacției.

Dlui D. Măiță inv. Iceland—Fânațe.

Răspunsul Dv. nu se poate publica, neîntrunind condițiile legale.

Deci, conformați-vă atât cerințelor legale, cât și..., *celor ortografice* (credem că nu v'ar face cinste dacă ar apare în forma în care se prezintă).

REVISTE.

Copilul și satul. An. I. No. 2. — Revistă de probleme culturale, sociale și didactice, apare la Bacău sub conducerea dlui N. I. Bibiri, cunoscut nouă ca un bine inițiat în aceste probleme și un bun mânuitor al condeiului. Evitând orice polemici, cari ar atinge și prestigiul și unitatea învățătorimii, revista se ocupă numai de problemele ce privesc viața copilului, satului și învățătorului, închegând într'un tot indestructibil aceste noțiuni, pentru promovarea învățământului românesc.

În partea ultimă revista are și o pagină consacrată «străjeriei», „premilităriei“, precum și «Ora de șezătoare» care cuprinde bucăți potrivite mentalității copiilor. Cluj

Fiind călăuzită numai de gândul curat de a contribui la promovarea problemelor de ordin cultural și social și susținută de un grup de tineri bine inițiați în aceste probleme, revista pășește sigur pe drumul realizărilor propuse. Din partea noastră, toată lauda.

Catedra, an XI. No. 107—108 Galați. Revistă cu preocupări literare consacră câteva pagini „Zilei mamei“ unde se aduc osanale acestei ființe care ne-a crescut pe toți, și ne-a dat vieții sănătoși și voinici. În lanțul de clipe închinat recunoștinței celor ce-au sămănat binele pe pământ, cineva cu sufletul cald s'a gândit și la „Mama“ ființa ce poartă în suflet un izvor neseecat de dreptate, jertfă și renunțare.

Fiind stăpâniți de religiozitatea stilului, lăsăm pe dl I. U. Soricu să vorbească: „Ziua ei a venit la urmă. Și poate este o coincidență orânduită de o forță pe care judecata noastră n'o poate cumpăni. Ea este întotdeauna cea din urmă, când este vorba de recompensă, pentru că este cea dintâiu la sacrificii. Ea dă fără să aștepte răsplată, Ea renunță, mulțumindu-se cu gândul că renunțarea ei ajută pe cei încredințați de pronia cerească ocrotirii ei. Orice alt sentiment este supus schimbării. Dragostea de mamă nu se schimbă, nu se diminuează nici cu

timpul, nici cu depărtarea. Ea este eternă ca eternele legi, după care se conduce universul . . . Ei i se ia totul căci nimica nu vrea pentru dânsa, i se ia viața, i se ia sănătatea, i se ia puterea, i se ia odihna și în schimb i se dă durerea. Cuvine-se deci să ne închinăm în fața icoanei purtătoare de iubire și jertfă a mamei. Sărbătoarea de astăzi are această menire. Nu se înalță flamuri, nu se aud bubuituri de tunuri, nici uralele mulțimii nu umplu văzduhul. Pentrucă sufletul generos al mamei nu se împacă cu sgomotul, iubirea ei a fost și este tăcută și profundă ca adâncul oceanelor ce numai pe vreme de furtună se clatină, ca să ridice valurile până la ceruri. Iubirea este discretă ca forța creatoare a naturii, care nebagată în seamă, dă din bogăția ei hrană milioanei flămânde. Duiosia ei tace și bucuria ei se întrupează în lacrimi, cari sunt aceleași în bordeiul umil ca și în palatul somptuos. Durerea ei este aceeași, ori unde i-ar fi dat să-și ducă zilele vieții“. Nici nu se poate un imn de slavă mai sublim, închinat ființei ce ne — a creiat pe toți.

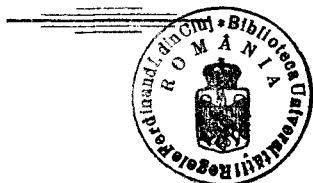
Merite inițiatorilor și merite revistei ce înregistrează aceste fapte.

Scânteieri, an I. No. 1. Încă un prilej de afirmare națională formează apariția revistei literare «Scânteieri» emanația unui grup de tineri dornici de a aprinde „o lumânare pe altarul făcliilor ce ard și purifică gândirea neamului, îi încing seninul în curcubee și-i înalță sufletul spre culmi străjuite de feeria indealurilor scump plătite“.

Dacă în oricare altă parte a țării apariția unei reviste de acest fel are numai un caracter pur literar, apoi rolul ei, aici, nu este numai de a da la iveală talente literare, ci depășind acest cadru, se transformă într'o tribună cu caracter național, spre a contrabalansa publicațiile streine ce ne copleșesc. Se simte nevoia afirmării specificului nostru românesc cu atât mai mult, cu cât „comorile nepieritoare ale neamului încep să piară și să se îngroape în“ pământul scump al plaiurilor românești.“

Imbrăcând toate problemele „focul dragostei de neam, lumina credinței și țăria caracterului“ găsim în revista Scânteieri nu nou luptător ce, împreună cu celelalte publicații românești din Mureș vor forma o falangă de afirmare a românismului pe aceste plaiuri. Ii dorim tot binele și salutăm cu drag apariția ei.

n. gh.



PROGRES SI CULTURĂ

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUD. MUREȘ.

*Apare lunar, afară de Iulie și August, sub îngrijirea
Comitetului Asociației și redactată de un comitet.*



Redactor responsabil:

I. BUTNARIU.



BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamentul anual:

Pentru învățători — — — — — Lei 100

Pentru comitetele școlare și alte categorii „ 120



Toate manuscrisele, revistele și cărțile de recenzat se vor trimite
pe adresa redacției.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.



R e d a c Ț i a ș i A d m i n i s t r a Ț i a :

Cooperativa de librărie „Progresul“ Tg.-Mureș.